

Konkurences padome

GADA PĀRSKATS 2018

PRIEKŠSĒDĒTĀJAS UZRUNA

VAI AIZVADĪTAJĀ GADĀ IZDEVIES KONKURENCES VIDĪ PADARĪT LABĀKU?

Noteikti, jā. Par to liecina paveiktais. Vispirms jau pērn rekordlielais apvienošanos darījumu izvērtējumu skaits. Tas lika mums analizēt apmēram 25 tautsaimniecības nozares, lai tajās nepieļautu konkurences samazināšanos. Vienā no tām – mazumtirdzniecībā – pēc patērētāju aptaujas datu analīzes lēmām apvienošanos aizliegt. Tādējādi patērētājiem nodrošinājām, ka nesamazinās izvēles iespējas un iepirkšanās vietu daudzveidība.

Ir atklāti arī pietiekami būtiski pārkāpumi. Kā vienmēr, mūsu izpētē bijis daudz aizliegtu vienošanos publiskajos iepirkumos. Dīvos gadījumos – par biroja tehnikas iepirkumiem un sniedzamo atbalstu zemnieku saimniecībām – pieņemti lēmumi un uzlikti naudas sodi. Bet

vēl septiņos gadījumos izlēmām kopumā 37 iespējamajos pārkāpējus (un atkal kārtējais rekordskaitlis!) tikai brīdināt, cerot, ka turpmāk minētās personas labosies un līdīgi gadījumi vairs neatkārtosies. Esam pārliecināti, ka šādi aktīvi preventijas pasākumi spēj uzlabot publisko iepirkumu vidi.

Kā jau pēdējos gados ierasts, Konkurences padome turpināja uzraudzīt publisku personu jeb valsts un pašvaldību un to dibinātu kapitālsabiedrību iesaisti biznesā. Izskatās, tikai ar advokāciju, proti, aicinājumiem nekropļot tirgus ar publisku personu izdotiem lēmumiem vai rīcību ne vienmēr var panākt atturošu rezultātu.

Ja pašvaldības dibināts uzņēmums ir dominējošā stāvoklī, tam ir jāievēro īpaša atbildība, lai savu tirgus varu neizmantotu ļaunprātīgi pret klientiem, piegādātājiem u.c. Piemēram, 28 pašvaldībām piederošais SIA "ZAAO" ir dominējošā stāvoklī Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā. Iestāde konstatēja, ka tirgus varas aizliegums ir ilgstoši ignorēts, tāpēc arī pieņēma pārkāpuma lēmumu, uzliedot naudas sodu un tiesisko pienākumu, lai uzņēmums beidzot mainītu savu attieksmi pret klientiem un uzlabotu konkurences vidi.

Vienlaikus daudzos citos gadījumos, kā, piemēram, Rīgas pašvaldībai piederošās SIA "Rīgas satiksme" meitasuzņēmuma SIA "Rīgas karte" attiecībā ar privāto uzņēmumu SIA "Mobilly". Konkurences padomei nebija likumā noteiktu pilnvaru likt pašvaldībai izbeigt konkurenci kropļojošās darbības. Tāpēc ar cerībām gaidām, ka nākamajā gadā jaunā Saeima sapratīs, cik samilzusi ir konkurences neitralitātes ignorēšanas problēma, kas izriet no publisku personu rīcības, un cik ļoti konkurences iestādei ir nepieciešamas lielākas pilnvaras šīs problēmas novēršanai. Lai reāli varētu uzlabot konkurences vidi, kur saduras publisku personu un privātuzņēmēju intereses.

Neapšaubāmi, pērnais gads arī iezīmīgs ar vairāku, nozaru izpētei un to turpmākajai attīstībai svarīgu uzraudzību ziņojumiem. Dīvs no tiem – par ietilgušo monopolstāvokli automobiļu tehniskās apskates jomā un kompensējamo medikamentu pieejamības problemātiku – secinājām, ka ne viss, kas mums ikdienā šķietis esam kārtībā, tā arī ir. Un te runa nav par to, ka patērētāji nesaņemtu konkrētās preces vai pakalpojumus, bet jautājums ir kā – par kādu

cenu, ar kādu pieejamību. Dārgi, apgrūtinoši, ieguvumus no augstām cenām un peļņas atstājot preču vai pakalpojumu sniedzējiem, nevis sabiedrībai. Nozaru diskusijas, kas aizsākušās par tirgu uzraudzības laikā skartajiem kritiskajiem jautājumiem, vieš cerību, ka esam uz pareizā ceļa, lai arī šajās jomās konkurences vidi darītu labāku.

Un arī – pērn Konkurences padomei diemžēl nācās pārliecināties, ka, lai gan dzīvojam tirgus ekonomikā, tomēr gan publiskajā sektorā, gan daļā sabiedrības joprojām cieņā ir jēdziens 'monopols'. Organizējam milzīgu skaitu dažādu izglītojošo semināru, konferenču un tikšanos visā Latvijā organizējam, lai skaidrotu, ko nozīmē godīga konkurence, kā jārīkojas gan atbildīgiem iepirkumu rīkotājiem, gan godīgiem un neatkarīgiem pretendentiem. Tas noteikti arī darījis konkurences vidi labāku. Tomēr saprotam – mums darāmā vēl daudz, lai konkurences kultūra kļūtu par mūsu dzīves un ekonomikas neatņemamu vērtību.

Uz to arī aicinu visus gada pārskata lasītājus!

SKAIDRĪTE ĀBRAMA

Konkurences padomes priekšsēdētāja

STOP-MOTION VIDEO KONKURSS

2018. gada rudenī Konkurences padome rīkoja ikgadēju konkursu Latvijas skolēniem un/vai vidusskolēniem. Iestāde aicināja sagatavot oriģinālus stop-motion video par tēmu "Konkurencē labāk vairāk".

Vienlaikus ar stop-motion video sagatavošanu skolēni iedziļinājās jautājumos, ko sniedz brīva, godīga konkurence un lielāks uzņēmumu skaits tirgū. Starp galvenajiem ieguvumiem no konkurences minamas konkurētspējīgākas cenas, plašākas izvēles iespējas patērētājiem un inovāciju rašanās.

Konkursā uzvaras laurus plūca skolēni no Austrumlatvijas Tehnoloģiju vidusskolas. Stop-motion video konkursa "Konkurencē labāk vairāk" dalībnieku apbalvošana notika Pasaules Konkurences dienā, 5. decembrī. Uzvarētāju darbus iespējams aplūkot Konkurences padomes tīmekļa vietnē www.kp.gov.lv.

1. vietas ieguvējs

**Dāvis Pavlovs
(10. klase):**

"Konkurence ir nepieciešama, lai ražotājs domātu par preces cenu, tās kvalitāti, kā arī funkcijām, kas apmierinātu patērētāja vajadzības. Būtiska nozīme ir arī inovācijām un tehnoloģijām, kas, īpaši nemainot cenu, ietu līdzī laikam un palielinātu pieprasījumu."

2. vietas ieguvējs

**Jānis Platācis
(10. klase):**

"Konkurencei ir būtiska nozīme! Lai tirgū nebūtu daudz monopoli, svarīgi, lai būtu vēl kādi uzņēmumi, kas ražotu līdzīgas preces, tad būtu lielāka izvēle, un patērētājs, ekonomējot savus līdzekļus, pilnīgāk apmierinātu savas neierobežotās vajadzības!"

Izpildinstitūcijas vadītājs Māris Spička:

"Nākamie profesionāļi, kas pavisam drīz būs ekonomiski aktīvi pilsoņi, iespējams, vadīs organizācijas, pieņems nozīmīgus lēmumus, konkurences morāli apgūst augot. Godīgas konkurences principi – būt labākajiem, domāt jaunus veidus, kā kļūt pamanāmākam, un tā pilnveidoties – kļūst par pašsaprotamu ikdienas sadzīves un profesionālās dzīves vērtību. Tas ir ārkārtīgi svarīgi veselīgas konkurences kultūras vides attīstībai."

SATURS

-
- 2** Priekšsēdētājas uzruna
 - 4** Stop-motion video konkurss
 - 5** Satura rādītājs
 - 6** Konkurences padome, Iestādes pase
 - 7** Konkurences padomes komanda
 - 8** 2018. gads skaitļos
 - 9** Aizliegtas vienošanās
 - 10** Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana
 - 11** Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likums
 - 12** Tirgu uzraudzība
 - 14** Uzņēmumu apvienošanās
 - 15** Tiesvedības par Konkurences padomes lēmumiem
 - 16** Izmaiņas konkurences tiesību regulējumā
 - 17** Publisku personu un to lēmumu ietekme uz konkurenci
 - 18** Komunikācija un sadarbība
 - 20** Starptautiskā darbība
 - 21** Konkurences padomes pārvaldība
 - 22** Konkurences padomei piešķirtais finansējums un tā izlietojums
 - 23** Uzlabojumi iestādes pārvaldībā
 - 24** 2019. gada prioritātes un uzdevumi

KONKURENCES PADOME. IESTĀDES PASE

Latvijas Republikas Konkurences padome ir tiešās valsts pārvaldes iestāde, kas darbojas Ekonomikas ministrijas pārraudzībā. Konkurences padomes galvenais darbības virziens ir konkurences politikas īstenošana, kas iedalāma divos apakšvirzienos – konkurences aizsardzība un konkurences kultūras attīstība. Konkurences padomes neatkarība, veicot izmeklēšanas un pieņemot lēmumus, ir noteikta Konkurences likumā.

Konkurences padomes uzdevumi un tiesības ir noteiktas Konkurences likumā, Reklāmas likumā, Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likumā, Eiropas Padomes regulā Nr.1/2003 „Par konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Eiropas Kopienas dibināšanas Līguma 81. un 82. pantā”, Ministru kabineta 2008. gada 29. septembra noteikumos Nr. 795 „Konkurences padomes nolikums” un citos normatīvajos aktos.

Ar savu darbību iestāde īsteno budžeta programmas „Godīgas

Godīgas konkurences apstākļos veidojas efektīvi strādājoši uzņēmumi, kas ir motivēti piedāvāt augstu kvalitāti, plašu izvēli, inovācijas, konkurētspējīgas cenas un citus labumus, lai uzvarētu cīņā par patērētāju izvēli.

konkurences nodrošināšana, iekšējā tirgus un patērētāju tiesību aizsardzība” (26.00.00) apakšprogrammu „Konkurences politikas ieviešana” (26.02.00).

Misija:

Konkurences padomes misija konkurences politikas īstenošanā ir aizsargāt un veicināt brīvu un vienlīdzīgu konkurenci visās tautsaimniecības jomās starp tirgus dalībniekiem, novērst, ka publiskās personas nepamatoti iejaucas brīvā konkurencē.

Mērķis:

Konkurences padomes mērķis ir nodrošināt iespēju katram tirgus dalībniekam veikt ekonomisko darbību brīvas un godīgas konkurences apstākļos, kā arī nodrošināt labvēlīgus apstākļus konkurences saglabāšanai, aizsardzībai un attīstībai visas sabiedrības interesēs.

Darbības virzieni un to rezultāti:

- **Aizliegtu vienošanos atklāšana un novēršana:** uzņēmumi neiesaistās kartēļos un neslēdz citas aizliegtas vienošanās;

- **Dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas nepieļaušana:** lielie, tirgū dominējošie uzņēmumi savu tirgus varu neizmanto ļaunprātīgi;
- **Apvienošanās uzraudzība:** nenotiek tādas uzņēmumu apvienošanās, kas tirgū rada uzņēmumu koncentrāciju un kas var negatīvi ietekmēt patērētāju un sadarbības partneru intereses;
- **Likumu kontrole:** likumi, noteikumi un citi valsts vai pašvaldību lēmumi un rīcība neierobežo brīvas un godīgas konkurences attīstību;
- **Konkurences veicināšana:** konkurence tiek veicināta tirgos, t.sk. regulētajos, kur tā ir ierobežota vai nepastāv vispār;
- **Sabiedrības informēšana:** sabiedrība saņem plašu informāciju par konkurences ietekmi uz tirgu darbību un iedzīvotāju labklājību.

Mūsu resursi:

Valsts piešķirts finansējums
1 280 553 €

26 iestādes pastāvēšanas gados uzkrātā pieredze un zināšanas

46 ziņoši un motivēti darbinieki

Saskaņā ar Konkurences padomes 2017.-2019. gada darbības stratēģiju iestāde 2018. gadā bija noteikusi šādus prioritāros virzienus:

- kapacitātes stiprināšana, balstoties uz profesionāliem un atbildīgiem darbiniekiem;
- būtisku konkurences pārkāpumu un kropļojumu atklāšana un novēršana, kā arī nelabvēlīgas tirgus koncentrācijas nepieļaušana;
- tirgus dalībnieku un publisku personu izpratnes par brīvu konkurenci, konkurences politiku un kultūru veidošana;
- iestādes lomas un atpazīstamības stiprināšana starptautiskā vidē.

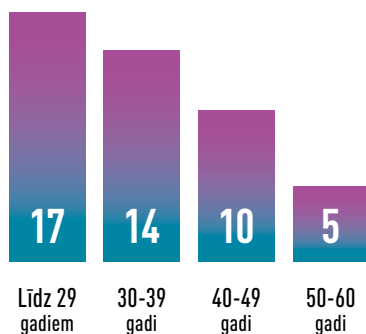
Konkurences padomes pamatvērtības ir **tiesiskums, profesionalitāte un neatkarība**

KONKURENCES PADOMES KOMANDA

Konkurences padome sastāv no lēmēj institūcijas – padomes – un izpildinstitūcijas. 2018. gada nogalē iestādē strādāja 46 darbinieki, no kuriem 40 bija ierēdņi, bet seši – darbinieka statusā.

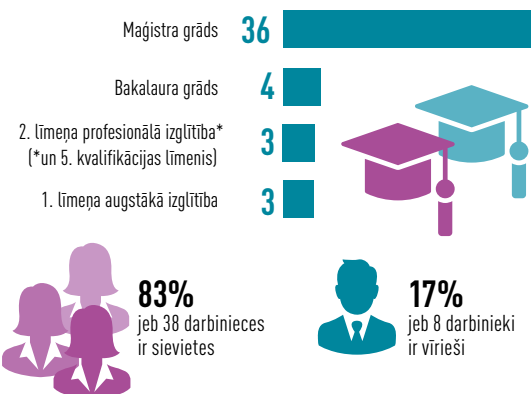
Amatu sarakstā bija 50 amata vietas, no kurām 44 bija ierēdņu un sešas darbinieku vietas. 2018. gadā Konkurences padomē personāla mainība sasniedza 24 %. Proti, valsts civildienesta attiecības un darba tiesiskās attiecības pārtrauca 11 personas, kamēr 13 – uzsāka.

Darbinieku vecums

Vidējais Konkurences padomes darbinieku vecums Virs 50 gadiem.

Izglītība

3 profesionāļu padome

Balsojot pieņem lēmumus, lemj par izmeklētāju veikto izpēti, darbojas kā pirmās instances tiesa. Padomē ietilpst divi locekļi un priekšsēdētājs, kurš vada iestādes darbu.

1 Izpildinstitūcijas vadītājs

Nodrošina vienotu Izpildinstitūcijas darbības organizēšanu, plānošanu un vadīšanu, sniedz juridisko un konceptuālo atbalstu Izpildinstitūcijas darbiniekiem izmeklēšanas un tiesvedības procesos.

19 izmeklētāji

Meklē un izmeklē pārkāpumus, pēta norises tirgos un izmaiņas normatīvajos aktos, konsultē uzņēmumus un vada lekcijas un seminārus.

12 juristi

Sagatavo juridisko pamatojumu padomes lēmumiem, pārstāv iestādi tiesās, gatavo normatīvo aktu projektus, kā arī vērtē, vai citu iestāžu sagatavotie dokumenti nekroplo konkurenci, un iesaka risinājumus.

2 ekonomisti

Sagatavo ekonomisko pamatojumu padomes lēmumiem un pētījumiem. Meklē un attīsta jaunas ekonometriskās analīzes metodes.

1 Stratēģiskās plānošanas un attīstības vadītājs

Piedalās un sniedz ieteikumus valsts politikas izstrādei konkurences aizsardzības jomā, nodrošina iestādes darbības stratēģijas un darba plānu izstrādi, seko līdzi attīstībai tirgos un sniedz informāciju par aktuālajiem jautājumiem.

1 Padomnieks konkurences politikas jomā

Nodrošina konkurences politikas, normatīvā regulējuma un tiesiskuma pilnveidošanu un attīstību, kā arī sniedz konsultācijas valsts/pašvaldību iestādēm, tirgus dalībniekiem, nevalstiskajām organizācijām un fiziskajām personām par normatīvo aktu konkurences tiesību jomā piemērošanu.

7 atbalsta funkciju veicēji

Veido komunikāciju ar sabiedrību un koordinē starptautisko sadarbību, nodrošina personāla vadību, kvalitātes vadību, lietvedību un saimniecības organizāciju.

2018. GADS SKAITĻOS

Aizliegtas vienošanās	3
Konstatēts pārkāpums	2
Lietas izpēte izbeigta	1
Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana	1
Konstatēts pārkāpums	1
Uzņēmumu apvienošanās	21
Apvienošanās atļauta	19
Apvienošanās aizliegta	1
Konstatēts pārkāpums (apvienošanās savlaicīga nepaziņošana)	1
Negodīga mazumtirdzniecības prakse	1
Konstatēts pārkāpums	1
Kopējais lēmumu skaits	26

Citi nozīmīgi skaitļi

Prevencija:

- ▶ 7 gadījumos brīdinājumi 37 personām par iespējamu darbību saskaņošanu
- ▶ 3 pārrunu procedūras par tirgus varas ļaunprātīgu izmantošanu

Pārkāpumu statistika:

- ▶ 308 514 € uzņēmumiem piemērotie naudas sodi
- ▶ 445 613 € valsts budžetā ieskaitītie naudas sodi
- ▶ 8 sodīti uzņēmumi
- ▶ 7 izbeigtas tiesvedības, visos gadījumos atstāts spēkā iestādes lēmums
- ▶ 3 noslēgti administratīvie līgumi, izbeidzot tiesisko strīdu
- ▶ 2 inspekcijas 6 uzņēmumos (t.sk. atbalsts Lietuvas Konkurences padomei)

Iesniegumi un atzinumi:

- ▶ 290 saņemti iesniegumi par konkurences tiesību jautājumiem
- ▶ 63 saņemti iesniegumi saistībā ar publisku personu darbību
- ▶ 48 atzinumi par konkurences riskiem, ko var radīt normatīvais regulējums

Konsultācijas un tirgu izpēte:

- ▶ 49 pirmsapvienošanās konsultācijas
- ▶ 8 tirgos noslēgtā uzraudzība

Konkurences padome ceturto gadu pēc kārtas notur savas pozīcijas prestižajā *Global Competition Review Rating Enforcement* pasaules labāko konkurences iestāžu reitingā

AIZLIEGTAS VIENOŠANĀS

Konkurences pārkāpumu nemainīgais antirekordists – karteli iepirkumos

Konkurences padome 2018. gadā atklāja **divas aizliegtas vienošanās**, un abas bija saistītas ar **konkurentu neatļautu darbību saskaņošanu jeb karteliem publiskajos iepirkumos**.

Iestāde konstatēja, ka trīs meliorācijas uzņēmumi – SIA “LIMBAŽU MELIO”, SIA “Bauskas meliorācija” un SIA “Meliorācijas eksperts” – ir pretlikumīgi rīkojušies četrās Lauku atbalsta dienesta administrētā fonda projektu cenu aptaujās. Savukārt biroja tehnikas apkopes un piegādes veicēji SIA “TOMEGA” un SIA “BTK.LV” konkurenci kropļoja vairākās iepirkumu procedūrās, tajā skaitā Kultūras ministrijas un SIA “Talsu namsaimnieks” cenu aptaujās un SIA “Rīgas satiksme” iepirkumā.

Abu nozaru uzņēmumi rīkojās pēc līdzīgas shēmas – saskaņoja konkursos iesniedzamās tāmes, vienojās par dalības noteikumiem, kā arī par uzvarētāju. Tādējādi starp tirgus dalībniekiem nepastāvēja konkurence, piedāvājumi netapa patiesas konkurences apstākļos, kā arī pasūtītāji tika maldināti par reālo tirgus situāciju.

Par apzinātu konkurences kropļošanu Konkurences padome meliorācijas uzņēmumiem piemēroja vairāk nekā 70 000 € naudas sodu, kamēr biroja tehnikas apkopes un piegādes veicējam SIA “TOMEGA” (otrs uzņēmums pirms lēmuma pieņemšanas bija likvidēts) – nedaudz vairāk kā 33 000 €.

Brīdinājumi kā efektīvs rīks konkurences vides uzlabošanai

Ja Konkurences padome saskata pazīmes iespējamai uzņēmumu aizliegtai vienošanai, tomēr tās neliecina par būtisku, atkārtotu un plašu kaitējumu konkurencei, iestāde tirgus dalībniekiem var izteikt brīdinājumus. Šādos gadījumos prevencijas mērķis ir veicināt uzņēmēju izpratni, un iestāde brīdinātajām personām naudas sodu nepiemēro.

2018. gadā Konkurences padome **septiņos pārkāpumu gadījumos izteica brīdinājumus 37 personām**. Tas ir augstākais brīdināto personu skaits viena gada laikā kopš 2013. gada, kad iestāde prevencijas nolūkos iedibināja brīdinājumu izteikšanas praksi.

Atbildīgāki pasūtītāji nozīmē veiksmīgākus iepirkumus

Iepirkumu rīkotājiem ir īpaša atbildība, lai rīkotais konkurss attaisnotu mērķi un ierobežotie resursi tiktu iztērēti pēc iespējas efektīvāk. Ja atbildīgās personas piedāvājumos

Aizliegtu vienošanos departamenta direktore Ieva Šmite-Antoņenko:

“Lai arī pērn konstatētās kartelu shēmas var nosaukt par klasiskām, iestādes praksē tās atklātas jaunās nozarēs. Tas apstiprina līdzšinējos novērojumus, ka ikvienas nozares iepirkumu rīkotājiem ir jābūt piesardzīgiem no negodprātīgu pretendentu darbībām un piedāvājumu vērtēšana jāveic ar īpašu uzmanību. Ar katru gadu nostiprinās arī pārliecība, ka nepieciešams izglītot visas iepirkumos iesaistītās puses, turklāt dažādu nozaru griezumā. To darījām 2018. gadā un darīsim arī turpmāk.”

saskata aizdomīgas pazīmes, kas varētu liecināt par aizliegtu vienošanos pretendentu starpā, par to nekavējoties ir jāinformē Konkurences padome.

Iestāde lietu izpēti laikā nereti saskaras ar to, ka par iespējamiem aizliegtu vienošanos pārkāpumiem ziņo nevis iepirkumu rīkotāji, bet uztraucošās institūcijas. Tas skaidrojams gan ar atbildīgo personu ierobežotām zināšanām, gan dažkārt arī ar apzināti pavisām rīcību.

Lai **sistēmiski stiprinātu publisko iepirkumu rīkotāju zināšanas nozarēs**, kas Konkurences padomes redzeslokā vairākkārt nonākušas aizliegtu vienošanos kontekstā, iestāde 2018. gadā izglītoja Kultūras ministrijas, Aizsardzības ministrijas, Labklājības ministrijas un Nodarbinātības valsts aģentūras pārstāvjus. Šajos izglītošanas pasākumos iestāde vērsa iepirkumu rīkotāju uzmanību uz nozares specifiskajām problēmām no Konkurences padomes skatu punkta, kā arī mācīja atpazīt kartelu pazīmes.

2018. gadā KP saņēma **deviņus iesniegumus no iepirkumu rīkotājiem** par iespējamām kartelu vienošanām.

DOMINĒJOŠĀ STĀVOKĻA ĻAUNPRĀTĪGA IZMANTOŠANA

Atkritumu apsaimniekotājs sodīts par tirgus varas izmantošanu

2018. gadā Konkurences padome konstatēja **vienu uzņēmuma dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu**.

21. martā Konkurences padome noslēdza administratīvo līgumu ar 28 pašvaldībām piederošo uzņēmumu SIA "ZAAO", kas ir dominējošā stāvoklī Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā. Iestāde uzņēmuma darbībā konstatēja vairākas ļaunprātīgas tirgus varas izpausmes.

Uzņēmums nepamatoti liedza sadarbības partneriem slēgt līgumus tikai par to darbībai nepieciešamajiem dalīto atkritumu savākšanas laukumiem, uzspiežot izmantot visus SIA "ZAAO" piederošos šāda tipa laukumus. Tāpat uzņēmums piemēroja laukumu infrastruktūras uzturēšanas maksu, kas nebija ekonomiski pamatota, turklāt katram iepakojuma apsaimniekotājam tā tika noteikta atšķirīga.

Konkurences padome uzlika SIA "ZAAO" pienākumu novērst konstatētās neatbilstības, kā arī piemēroja 36 665 € naudas sodu.

Pārrunu procedūras korektai dominances ievērošanai

Gadījumos, ja Konkurences padome saredz iespējamās neatbilstības dominējošo uzņēmumu darbībā, tomēr liela tirgus daļa netiek ietekmēta, iestāde ar konkrēto tirgus dalībnieku var veikt pārrunu procedūru. Tādā veidā iespējamā pārkāpuma pazīmes tiek novērstas, uzņēmumam nepiemērojot naudas sodu. 2018. gadā Konkurences padome **trīs pārrunu procedūru** laikā panāca konkurencei labvēlīgu iznākumu.

Gada sākumā Konkurences padome noslēdza pārrunas ar starptautiskās lidostas "Rīga" tirdzniecības platību apsaimniekotāju un iznomātāju AS "Rīga Airport Commercial Development", panākot tā klientiem labvēlīgus grozījumus apakšnomas līgumos.

Tā kā uzņēmums vienlaikus gan iznomā lidostas mazumtirdzniecības platības apakšnomniekiem, gan darbojas kā mazumtirdzniecības pakalpojumu sniedzējs lidostas "Rīga" teritorijā, tādējādi konkurējot ar apakšnomniekiem – citiem mazumtirgotājiem –, Konkurences padome identificēja riskus, kas varētu negatīvi ietekmēt konkurenci mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanā lidostā "Rīga".

Iestāde secināja, ka līgumos ietvertie nosacījumi radīja iespējas AS "Rīga Airport Commercial Development" no apakšnomniekiem iegūt ar preču pārdošanu saistīto komercinformāciju, kā arī ierobežot konkrēta apakšnomnieka piedāvāto preču sortimentu. Tā kā uzņēmums pauda gatavību sadarbīties ar iestādi, Konkurences padome pārrunu procedūras gaitā novērsa minētos konkurences ierobežojumus.

Tiesa uzliek publiskai personai kompensēt radītos zaudējumus par tirgus varas izmantošanu

2018. gada nogalē Augstākā tiesa lēma, ka Rīgas brīvostas pārvaldei ir pienākums atlīdzināt zaudējumus privātajam uzņēmumam AS "PKL Flote" par publiskai personai neatbilstošu iesaisti komercdarbībā un tam sekojošu dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Rīgas brīvostai tika uzlikts pienākums privātajam uzņēmumam kompensēt zaudējumus gandrīz 1,35 miljonu € apmērā.

Konkurences padome septiņus gadus ilgušajā Rīgas brīvostas pārvaldes dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas laikā pieņēma četrus lēmumus, kopumā piemērojot ap 850 000 € naudas sodus. Tirgus vara izpaudās kā nepamatoti ierobežojumi privātajiem uzņēmējiem piedāvāt velkoņu pakalpojumus Rīgas ostā.

Šī ir **pirmā reize**, kad tiesa Latvijā ir atzinusi, ka **publiskai personai ir pienākums kompensēt zaudējumus privātai komercsabiedrībai par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu**.

Analītiskā departamenta direktore Ilze Tarvāne:

"Dominējošā stāvoklī esošajiem tirgus dalībniekiem ir īpaša atbildība pret citiem uzņēmumiem, sadarbības partneriem un klientiem, jo visbiežāk iesaistītajām pusēm nav alternatīvu izvēlēties citu pakalpojumu sniedzēju. Kā īpaši preventīvu vērtējam Augstākās tiesas spriedumu, kas dominējošajiem uzņēmumiem atgādina, ka savu varu nedrīkst izmantot ļaunprātīgi, jo atlīdzināt kaitējumu var nākties ne tikai valstij, bet arī cietušajiem."

NEGODĪGAS MAZUMTIRDZNIECĪBAS PRAKSES AIZLIEGUMA LIKUMS

Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likums (NMPAL) Latvijā stājās spēkā 2016. gada 1. janvārī. Tā mērķis ir līdzsvarot piegādātāju un mazumtirgotāju attiecības, padarot tās abpusēji korektas, un Konkurences padome ir atbildīgā institūcija, kas uzrauga likuma ievērošanu.

Gada laikā iestāde tirgus dalībniekiem nodrošināja trīs seminārus par NMPAL normu piemērošanu, kā arī sniedza 16 uzziņas.

Pirmie NMPAL normu pārkāpēji spiesti mainīt negodīgo praksi

Kopš 2015. gada Konkurences padome aktīvi īstenojusi dažādus pasākumus, lai veicinātu uzņēmēju izpratni par NMPAL normām un to piemērošanu praksē. Iestāde ir konsultējusi vairāk nekā 500 uzņēmumu pārstāvjus, rīkojusi vairākas konferences un seminārus, kā arī sagatavojusi un aktualizējusi vadlīnijas, un veikusi NMPAL ieviešanas tirgus uzraudzību.

Uzraudzības laikā iestāde saskatīja iespējamās neatbilstības veikalu Mego un Vesko preču zīmolu pārvaldītāju SIA "Baltstor" un tā mazumtirdzniecības kooperācijā ietilpstošā partnera SIA "Lenoka" darbībās un lēma par pārkāpuma lietas ierosināšanu.

Izpētes laikā Konkurences padome konstatēja, ka abi uzņēmumi piegādātājiem piemērojuši netaisnīgas un nepamatotas sankcijas gan par neprecīzām cenām pavadzīmēs, gan par nepilnīgu preču pasūtījumu izpildi. Sankciju apmērs pārsniedza 10 % un sasniedza pat vairāk

nekā 400 % no pamatparāda summas. Vienlaikus uzņēmumi nebija veikuši pasākumus, lai sākotnēji novērstu un mazinātu kļūdas, tādējādi radot labvēlīgus apstākļus atkārtotai sankciju piemērošanai.

Konkurences padome piemēroja naudas sodu **SIA "Baltstor" 13 533 € un SIA "Lenoka" 60 487 € apmērā.**

Tāpat uzņēmumiem uzlikts tiesiskais pienākums mainīt negodprātīgo praksi.

Negodīgu mazumtirdzniecību regulēs visā ES

Gada nogalē Eiropas Parlaments, Padome un Komisija panāca vienošanos **par jaunu noteikumu kopumu, kas Eiropas Savienības (ES) lauksaimniekiem un Eiropas Savienības (ES) lauksaimniecības pārtikas uzņēmumiem nodrošinās aizsardzību** pret negodprātīgu praksi un tirdzniecību.

Plānotā direktīva aizliedz 16 negodīgas prakses veidus, kā tirdzniecības uzņēmumi var izmantot savu tirgus varu pret partneriem. Citu veidu prakse tiks atļauta tikai ar iesaistīto pušu skaidru, nepārprotamu un tiešu vienošanos.

Jaunie noteikumi attieksies uz mazumtirgotājiem, pārtikas pārstrādātājiem, vairumtirgotājiem, kooperatīviem un ražotāju organizācijām vai uz individuāliem ražotājiem, kas piekops kādu no direktīvā aplūkotajiem negodīgas prakses veidiem.

Latvijā par šādu aizsardzību daļēji gādā NMPAL, kura tvērums ar direktīvas spēkā stāšanos tiks paplašināts. Divu gadu laikā līdzīgs regulējums nacionālajos tiesību aktos būs jāiestrādā visām ES dalībvalstīm.

TIRGU UZRAUDZĪBA

Tirgu uzraudzības mērķis ir gūt padziļinātu ieskatu dažādās tautsaimniecības nozarēs, apzināt konkurences problēmjautājumus un to novēršanai meklēt risinājumus. 2018. gadā Konkurences padome pabeidza uzraudzību astoņos tirgos.

Rosinājums likvidēt nepamatotu valsts monopolu transportlīdzekļu tehniskā stāvokļa kontroles tirgū

2018. gadā Konkurences padome noslēdza uzraudzību par tehniskās apskates jomu, kurā konstatēja, ka **valsts nepamatoti ierobežo privātā sektora iespējas sniegt vienu no tehniskās apskates komponentēm – transportlīdzekļu tehniskā stāvokļa kontroli**. Izceļams, ka Latvijā ir ievērojami stingrāki ierobežojumi uzņēmumiem iesaistīties šajā tirgū, nekā to paredz Eiropas Savienības (ES) minimālās prasības.

Latvijā tehniskā stāvokļa kontroles veikšana ir uzticēta VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija" (CSDD), kas šo pakalpojumu nodrošināšanai ir akreditējusi arī četras citas sabiedrības, kurās CSDD pati ir arī kapitāldaļu turētāja un īsteno kontroli pār tām. Šīs sabiedrības kopīgi ar direkciju atrodas kolektīvā dominējošā stāvoklī.

Kaitējums konkurencei

CSDD tirgū ir dubulta loma – tā uzrauga šī pakalpojuma sniegšanu un vienlaikus, būdama saistīta ar četrām privātām sabiedrībām, darbojas transportlīdzekļu tehniskā stāvokļa kontroles tirgū. Tādējādi, lemjot par potenciālo konkurentu ienākšanu tirgū, CSDD nav iespējams būt objektīvai un neitrālai, jo direkcijai ir finansiāla interese aizsargāt sev daļēji piederošo sabiedrību darbību un ierobežot citu uzņēmumu iespējas ienākt tirgū.

Tāpat negatīvi vērtējams tas, ka akreditētās sabiedrības nekonkurē savstarpēji par klientiem, jo katrai ir iedalīta konkrēta teritorija, kurā sniegt savus pakalpojumus. Līdz ar to ir radītas līdzvērtīgas sekas vienam no smagākajiem konkurences pārkāpumiem – tirgus sadalei.

Kaitējums patērētājiem

Noslēgtā tirgus apstākļos patērētājiem radīti dažādi kaitējumi, kas saistāmi ar izmaksām, pieejamību un citiem konkurences labumiem, piemēram, iespējamu bezmaksas atkārtotu kontroli. Slēgtā tirgus apstākļos pēdējo desmit gadu laikā patērētājiem izmaksas par tehniskās kontroles veikšanu ir augušas par 50 – 60 %. Latvijā salīdzinājumā ar citām Eiropas Savienības (ES) valstīm tehniskās apskates jāiziet gandrīz divreiz biežāk, līdz ar to kopējās izmaksas par tām automašīnu ekspluatācijas ciklos (piecos, desmit un 15 gados) ir vienas no augstākajām Eiropas Savienības (ES) valstīs, bet Baltijā – augstākās.

Tāpat patērētājiem ir būtiski ierobežota pakalpojuma pieejamība. Piemēram, uz visiem 700 tūkstošiem transportlīdzekļiem 30 % atrodas galvaspilsētā Rīgā, kur ir tikai viena tehniskās apskates stacija. Tas ir vidēji par 20 reizēm mazāk nekā atvērtā tirgū.

Ierosinājums

Esošā sistēma pieļauj nepamatotu valsts iejaukšanos, ierobežo konkurenci un negatīvi ietekmē patērētājus. Lai novērstu minētos apstākļus, iestāde rosināja šo tirgu atvērt brīvai konkurencei. Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju Satiksmes ministrija plāno, ka CSDD no 2023. gada pārtrauks veikt transportlīdzekļu tehniskā stāvokļa kontroles pakalpojumu. Konkurences padome turpina sekot norisēm šai tirgū.

Uzraudzība izgaismo problēmas kompensējamo medikamentu izplatīšanā

2018. gadā Konkurences padome noslēdza kompensējamo zāļu izplatīšanas tirgus uzraudzību, kurā **konstatēja sistēmiskas problēmas gan zāļu izplatīšanā, gan to sadales kārtībā, kas negatīvi ietekmē zāļu pieejamību patērētājiem.**

Šī paša gada pavasarī iestāde uzraudzības kontekstā rīkoja patērētāju aptauju. Tās dati liecina, ka 87 % respondentu ir bijušas grūtības saņemt aptiekās kompensējamās zāles, kas kopsakarā ar citiem uzraudzībā izdarītajiem secinājumiem norāda, ka patērētājiem Latvijā pastāv problēmas zāļu fiziskajā pieejamībā.

Iestāde konstatēja, ka zāļu vairumtirdzniecībā pieaug tirgus koncentrācija – 83 % tirgus aizņem četri lielākie vairumtirgotāji, kas rada augstu konkurences riskus. Tāpat abos zāļu izplatīšanas līmeņos – ražotāju un lieltirgotavu – pastāv apstākļi, kas kavē patērētājiem

kompensējamo zāļu pieejamību. Ražotāju līmenī tās ir grūtības ieplānot piegāžu apjomus, ko ietekmē informācijas nepieejamība par zāļu faktisko pieprasījumu valstī, krājumiem lieltirgotavās un eksportu, ko veic lieltirgotavas, savukārt lieltirgotavu līmenī – caurskatāmas sistēmas neesamība zāļu sadalē. Tas nozares uzraugiem neļauj efektīvi kontrolēt, vai aptiekas tiek nodrošinātas ar zālēm 24 stundu laikā un vai netiek diskriminētas konkurējošās aptiekas.

Pēc uzraudzības noslēgšanas Konkurences padome iniciēja tikšanos ar nozares dalībniekiem, lai pārrunātu secinājumus un iespējamu turpmāku rīcību.

Izvērtēta mobilo sakaru operatoru rīcība viesabonēšanas izmaiņu laikā

Viena no 2017. gada būtiskākajām aktualitātēm bija viesabonēšanas papildu maksas atcelšana. Šī regulējuma mērķis bija patērētājiem samazināt izdevumus, kas rodas, izmantojot mobilo sakaru pakalpojumus viesabonēšanā. Neilgi pirms šīs papildu maksas atcelšanas Latvijas mobilo sakaru operatori publiski paziņoja par cenu paaugstināšanu tarifu plāniem, un tas piesaistīja Konkurences padomes uzmanību.

2018. gadā iestāde konstatēja, **ka tarifu cenu izmaiņas ir skaidrojamas ar vairākiem iemesliem**, tajā skaitā ar papildu izdevumiem operatoriem sakarā ar jaunā regulējuma ieviešanu un oligopola tirgus struktūru.

Iestāde novēroja, ka izmaiņu laikā atsevišķi operatori popularizēja tieši dārgākos (viesabonēšanu iekļaujošos) tarifu plānus, tā apgrūtinot klientiem pieeju informācijai par lētākiem pakalpojumiem. Pēc Konkurences padomes aizrādījumiem par šādu praksi mobilo sakaru operatori, kas piedāvā tarifus bez viesabonēšanas, apņēmās mainīt savu rīcību un informāciju par vietējiem tarifiem padarīt vieglāk pieejamu.

UZNĒMUMU APVIEŅOŠANĀS

2018. gadā Konkurences padome pieņēma **21 lēmumu, kas saistīti ar tirgus dalībnieku apvienošanās darījumiem**. 19 gadījumos iestāde nesaskatīja kaitējumu konkurencei un paziņotās apvienošanās atļāva, bet vienā gadījumā konstatēja būtisku kaitējumu konkurencei, tāpēc plānoto darījumu liedza īstenot. Tāpat vienā gadījumā Konkurences padome konstatēja uzņēmumu savlaicīgi nepaziņotu apvienošanos, tirgus dalībniekam piemērojot naudas sodu.

Par plānoto darījumu izvērtēšanu iesaistītie uzņēmumi gada laikā valsts budžetā iemaksājuši nodevas 92 000 € apmērā. Lai tirgus dalībniekiem atvieglotu sagatavot Konkurences padomē iesniedzamo apvienošanās ziņojumu vai konstatētu, ka darījuma īstenošanai ziņojumu iesniegt nav nepieciešams, 2018. gadā iestāde nodrošināja 49 pirmsapvienošanās konsultācijas.

Neļauj stiprināt tirgus varu mazumtirdzniecībā

17. decembrī Konkurences padome lēma liegt SIA "MAXIMA Latvija" (MAXIMA) izmantot tirdzniecības telpas Rīgas centrā, Tērbatas ielā 33/35, kur apvienošanās ziņojuma iesniegšanas brīdī darbojās SIA "ESSA", kas ikdienas patērīna preču mazumtirdzniecības tirgū darbojas ar zīmolu "top!".

Darījuma izvērtēšanas gaitā iestāde veica patērētāju aptauju un konstatēja, ka ietekmētais tirgus ir ikdienas patērīna preču mazumtirdzniecības tirgus aptuveni četrus minūšu gājiena attālumā no konkrētajām tirdzniecības telpām. Ziņojuma iesniegšanas brīdī šajā teritorijā kopumā darbojās piecas tirdzniecības vietas, no kurām trijās pakalpojumus sniedz SIA "RIMI LATVIA", vienā MAXIMA un vienā SIA "ESSA".

Darījuma īstenošanas gadījumā konkrētajā tirgū savu darbību turpinātu tikai divi lielākie mazumtirgotāji, tiem palielinot savu tirgus daļu, kā arī pieaugot MAXIMA veikalu skaitam. Iestādes ieskatā, tas mainītu tirgus struktūru un būtiski samazinātu konkurenci, kā arī ierobežotu patērētāju iespējas iegādāties daudzveidīgas preces plašāka skaita uzņēmumu veikalos. Ņemot vērā minētos apstākļus, Konkurences padome neļāva MAXIMA iegūt nomas tiesības uz tirdzniecības telpām Rīgā, Tērbatas ielā 33/35.

Savlaicīga apvienošanās nepaziņošana – likuma pārkāpums

Konkrences padome aprīlī atļāva UAB "Vaizga" iegūt izšķirošu ietekmi pār SIA "Petrol Property". Tā kā UAB "Vaizga" ziņojumu par apvienošanos iesniedza konkurences iestādei jau pēc faktiskās apvienošanās,

**Ekonomiskās
analīzes nodaļas
vadītājs
Arturs Kuka:**

"2018. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu iestāde izvērtēja par 60 % vairāk uzņēmumu apvienošanās darījumu. Pieaugošā konsolidācija skaidrojama ar vairākiem iemesliem: tirgus pozīcijas un eksportspējas stiprināšanu, arī biznesa fokusa maiņu u.c. Apvienošanās, īpaši patērētājiem nozīmīgās nozarēs, kļūst sarežģītākas. Tas stimulē konkurences iestādi nepaļauties tikai uz strukturāliem rādītājiem, piemēram, tirgus daļu sadalījumu, bet arī padziļināti analizēt konkurences intensitāti, efektivitātes un apjoma ekonomijas ieguvumus, patērētāju pārorientēšanās iespējas un citus faktorus."

Konkrences padome ierosināja pārkāpuma lietu par nepaziņotu apvienošanos.

Saskaņā ar Konkurences likumu par nelikumīgu apvienošanos uzņēmumiem draud naudas sods līdz 3 % no to pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma. **UAB "Vaizga", atzīstot pārkāpumu**, rosināja ar Konkurences padomi noslēgt administratīvo līgumu, apņemoties valsts budžetā samaksāt **naudas sodu 57 419 €** apmērā.

TIESVEDĪBAS PAR KONKURENCES PADOMES LĒMUMIEM

2018. gadā tika **izbeigtas septiņas tiesvedības**, un visos gadījumos panākts konkurencei labvēlīgs iznākums. Vienā no šiem gadījumiem tiesvedība izbeigta pēc tam, kad iestāde ar pārkāpumā iesaistīto uzņēmumu noslēdza administratīvo līgumu.

Pēc Konkurences padomes lēmumu stāšanās spēkā, t.sk. pēc tiesvedību beigām, uzņēmumi **valsts budžetā iemaksājuši piemērotos 445 612,93 € naudas sodus**.

Tiesa atzīst AS „Liepājas autobusu parks” tirgus varas izmantošanu

20. februārī Augstākā tiesa lēma atstāt spēkā Konkurences padomes 2014. gada lēmumu sodīt **AS “Liepājas autobusu parks” par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu**.

Iestāde lēmumā konstatēja, ka uzņēmums, kas vienlaikus ir gan Liepājas autoostas pārvaldnieks, gan sniedz sabiedriskā transporta pakalpojumus, saviem konkurentiem – citiem pasažieru pārvadātājiem – par autoostas pakalpojumu izmantošanu nepamatoti piemēroja ievērojami augstāku samaksu. Šādā veidā AS “Liepājas autobusu parks” sev radīja būtiskas

konkurences priekšrocības valsts organizētos iepirkumos, ne vien ierobežojot citu pārvadātāju konkurētspēju, bet arī neļaujot iepirkumos uzvarēt tiem pārvadātājiem, kas izmaksu ziņā bija efektīvāki.

Uzņēmumam par konkurences kroplošanu tika piemērots naudas sods 129 369 €.

Mātes kompānijas var būt atbildīgas par meitas kompāniju konkurences pārkāpumiem

17. maijā Augstākā tiesa pieņēma spriedumu, ar kuru Latvijas konkurences tiesībās tika nostiprināts, ka mātes sabiedrības var būt solidāri atbildīgas par meitas uzņēmumu īstenotajiem konkurences tiesību pārkāpumiem.

Tas nozīmē, ka arī turpmāk Konkurences padome konkurences tiesību pārkāpumu gadījumos būs tiesīga mātes kompānijām piemērot atbildību par meitas uzņēmumu pieļautajiem konkurences ierobežojumiem.

Konkurences padome 2018. gadā nodrošināja pārstāvību 25 tiesas sēdēs.

IZMAINAS KONKURENCES TIESĪBU REGULĒJUMĀ

Grozījumi Konkurences likumā publisku personu disciplinēšanai

26. jūnijā pēc vairāk nekā divu gadu ilgām diskusijām Ministru kabinets **apstiprināja grozījumus Konkurences likumā**, kas Konkurences padomei sniegtu efektīvas pilnvaras vērsties pret publisku personu jeb valsts un pašvaldību radītiem konkurences kropļojumiem. Šādi kropļojumi visbiežāk izpaužas kā nepamatota iesaistīšanās uzņēmējdarbībā un daudzu gadu garumā ir viena no izplatītākajām konkurences vides problēmātiskām Latvijā.

Grozījumi, kas iesaistīto pušu diskusiju laikā bija kļuvuši pielaidīgāki un bez efektīvām sankcijām, tikai nostiprina principu, ka publiskām personām ir jāievēro konkurences neitralitāte, tika skatīti Saeimā. Tā kā 2018. gada oktobrī notika Saeimas vēlēšanas, Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas jaunais sastāvs gada nogalē uzstāja uz stingrākiem nosacījumiem publisku personu disciplinēšanai. Grozījumu skatīšana turpināsies arī 2019. gadā.

ECN+ direktīva efektīvākai konkurences tiesību piemērošanai

Starp 2018. gada nozīmīgākajiem konkurences tiesību regulējuma tematiem ES ir **panāktā vienošanās par ECN+ direktīvu**. Ņemot vērā atšķirīgo Eiropas konkurences iestāžu tiesību un pilnvaru apjomu tām uzticēto pienākumu pildīšanā, Eiropas Parlaments un ES Padome pēc Eiropas Komisijas priekšlikuma 2018. gadā pieņēma direktīvu, kas paredz, ka nacionālajām konkurences iestādēm ir jānodrošina:

- ▶ efektīvi izmeklēšanas un lēmumu pieņemšanas instrumenti;
- ▶ tiesības piemērot bargus un atturošus naudas sodus;
- ▶ pienācīgi izstrādāta lecieības programma, kas sniedz iespēju uzņēmumam, kas ir vai bija iesaistīts kartelī, pirmajam brīvprātīgi iesniegt pierādījumus un saņemt pilnīgu atbrīvojumu no naudas soda, kā arī atbrīvojumu no lieguma piedalīties publiskajos iepirkumos;
- ▶ pietiekami resursi noteikto uzdevumu īstenošanai, kā arī neatkarība lēmumu pieņemšanas un izmeklēšanas procesā.

Direktīva stāsies spēkā 2019. gadā, un dalībvalstīm tiks noteikts divu gadu pārejas periods, lai direktīvu pārņemtu nacionālajos tiesību aktos.

PUBLISKU PERSONU UN TO LĒMUMU IETEKME UZ KONKURENCI

Sabiedrības viedoklis un iestādes prakse apliecina – publisku personu radīti konkurences kropļojumi ir aktuāla problēma

2018. gada iestādes veiktās sabiedriskās domas aptaujas rezultāti apliecina, ka viena no nozīmīgākajām un aktuālākajām **konkurences vides problēmām Latvijā ir publisku personu jeb valsts un pašvaldību radīti konkurences kropļojumi**. Visbiežāk tie izpaužas kā publisku personu nepamatota iesaiste uzņēmējdarbībā, pieņemot privātos uzņēmējus diskriminējošus nosacījumus un radot tirgū nevienlīdzīgus konkurences apstākļus.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma (VPIL) 88. pants paredz, ka valsts un pašvaldības drīkst iesaistīties uzņēmējdarbībā tikai atsevišķos gadījumos: 1) ja nav privāto uzņēmumu, kas varētu nodrošināt konkrētos pakalpojumus, un citādā veidā nav iespējams efektīvi novērst tirgus nepilnību; 2) ja nepieciešams radīt preces vai pakalpojumus, vai pārvaldīt īpašumus, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Lai mazinātu publisku personu nepamatotu iesaisti uzņēmējdarbībā, publiskām personām pirms plānotas kapitālsabiedrības dibināšanas vai savas darbības pārvērtēšanas tajā ir jākonsultējas ar Konkurences padomi. 2018. gadā iestāde sniedza atzinumu 16 šādos gadījumos.

Gada laikā iestāde vērtēja Bauskas pašvaldības uzņēmuma SIA "Zemgales mutes veselības centrs" darbības atbilstību VPIL 88. pantam. Konkurences padome nekonstatēja apstākļus, kas liecinātu par tirgus nepilnību zobārstniecības pakalpojumu jomā Bauskas novadā, kas kalpotu par iemeslu pašvaldībai saglabāt līdzdalību kapitālsabiedrībā. Iestāde aicināja pašvaldību atturēties no zobārstniecības pakalpojumu sniegšanas pieaugušajiem, kā arī uz vienlīdzīgiem noteikumiem piešķirt līdzfinansējumu privātajiem komersantiem, lai tie var segt izmaksas, kas rodas no valsts apmaksāto zobārstniecības pakalpojumu sniegšanas bērniem līdz 18 gadu vecumam.

Sagaidāms, ka 2019. gada sākumā pašvaldība varētu lemt par līdzfinansējuma piešķiršanu privātajiem komersantiem, lai segtu izmaksas, kas rodas no valsts apmaksāto zobārstniecības pakalpojumu sniegšanas bērniem līdz 18 gadu vecumam.

Kopumā Konkurences padome saņēma **63 iesniegumus saistībā ar publisku personu darbību, tajā skaitā konkurences kropļošanu**.

Konkurencei labvēlīgu normatīvo aktu pieņemšana

Lai novērstu kaitējumu konkurencei dažādos tautsaimniecības sektoros, ko potenciāli varētu radīt izmaiņas normatīvajā regulējumā, 2018. gadā Konkurences padomes pārstāvji ar **48 atzinumiem par 26 nozarēm** vērsa likumdevēju uzmanību. Deviņos gadījumos likumdevējs ieklausījās iestādes argumentos un konkurencei kaitnieciskais regulējums netika pieņemts.

Starp šādiem piemēriem minami konkurences ierobežojumi Labklājības ministrijas sagatavotajos noteikumu projektos par bezdarbnieku nodarbinātības veicināšanu un kvalifikācijas paaugstināšanu un Izglītības un zinātnes ministrijas izdotajos noteikumos par nodarbināto personu profesionālo kompetences pilnveidošanu. Proti, noteikumos bija iekļauts kritērijs, ka apmācību īstenošanai prioritāri tiktu piesaistīts valsts un pašvaldību dibinātas profesionālās izglītības iestādes, ierobežojot privāto uzņēmēju iespējas. Kārtība radīja nepamatotas priekšrocības valsts un pašvaldību dibinātajām profesionālās izglītības iestādēm attiecībā uz sadarbības līgumu slēgšanu ar Valsts izglītības attīstības aģentūru par profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanu. Pēc vairākkārtējiem sniegtajiem atzinumiem un diskusijām konkurenci ierobežojošie nosacījumi noteikumos tika svītroti.

Lai aizstāvētu vienlīdzīgas konkurences pozīcijas, iestādes pārstāvji kopumā piedalījās 65 dažādos pasākumos (ministrijās, Saeimā, Ministru kabinetā u.c.).

Konkurences veicināšanas nodaļas vadītājs Antis Apsītis:

"Konkurences neitralitātes princips ieņem aizvien nozīmīgāku lomu gan iestādes dienaskārtībā, gan konkurences un ekonomikas izaugsmes kopējā ainā. Tas nozīmē – valstij un pašvaldībām ir rūpīgi jāvērtē savu lēmumu un plānoto darbību pamatotība un atbilstība godīgas konkurences principiem, lai nepamatoti neierobežotu veselīgas uzņēmējdarbības attīstību Latvijā. Pauzam stingru cerību, ka konkurences neitralitātes princips kļūs par pašsaprotamu publiskas personas darbības kultūras sastāvdaļu."

KOMUNIKĀCIJA UN SADARBĪBA

Semināru ciklā izglītoti gandrīz 600 iepirkumu rīkotāji un pretendenti

2018. gadā Konkurences padome sadarbībā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju un Iepirkumu uzraudzības biroju **noslēdza divu gadu izglītojošo semināru ciklu "Par godīgu uzņēmējdarbību"**. Semināru mērķis bija izglītīt divas grupas – valsts un pašvaldību pārstāvjus, kuru ikdienas darbība ir saistīta ar iepirkumu jomu, kā arī uzņēmējus, kas piedalās iepirkumu procedūrās.

Semināros katra iesaistītā institūcija klātesošos iepazīstināja ar savas kompetences jautājumiem, kas skar iepirkumu procedūras. Konkurences padome interesentus padziļināti iepazīstināja ar aizliegtu vienošanos tematiem:

- 1) kam uzņēmējiem jāpievērš uzmanība komunikācijā ar konkurentiem, lai nepieļautu Konkurences likuma pārkāpumu;
- 2) kā iepirkumu rīkotājiem saskatīt iespējamās karteļu pazīmes pretendentu starpā.

Kopumā semināru ciklā "Par godīgu uzņēmējdarbību" divu gadu laikā 11 Latvijas pilsētās izglītoti gandrīz 600 iepirkumu rīkotāji un pretendenti. Vairums, 70 %, no apmācītajām personām bija iepirkumu organizētāji.

Semināru cikls noslēdzās Rīgā, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras telpās. Visu trīs iestāžu lektoru prezentācijas no noslēdzošā semināra ir aplūkojamas Konkurences padomes tīmekļa vietnē.

Kopumā gada laikā Konkurences padome īstenoja 33 izglītošanas pasākumus dažādām mērķa grupām – uzņēmējiem un to asociācijām (piemēram, apsardzes nozarei, kas vairākkārt nonākusi iestādes redzeslokā), iepirkumu rīkotājiem, augstskolām, skolēniem u.c.

Konkurences padomei iesaistās pretkrāpšanas kustībā #Atkrāpies!

2018. gadā Finanšu ministrijas īstenotajā pretkrāpšanas kustībā #Atkrāpies!, kurā piedalās dažādas publiskās, privātās un nevalstiskās organizācijas, centrālais temats bija veltīts jauniešu (16 līdz 24 gadi) darba attiecībām. Kustībā iesaistījās arī Konkurences padome, kas vairākos pasākumos vērsa jauniešu uzmanību uz godīgas konkurences principiem, īpaši informējot par aizliegtajām karteļu vienošanām.

Izceļams, ka 2018. gadā Konkurences padome ar kustību #Atkrāpies! pirmo reizi piedalījās ikgadējā sarunu festivālā "LAMPĀ". Lai mērķauditoriju un citus pasākuma apmeklētājus iepazīstinātu ar konkurences tiesību jautājumiem, iestāde **sagatavoja stratēģisku lomu spēli "Kartelis"**. Dalībniekiem pēc nejaušības principa tiek piešķirtas trīs veidu lomas: godīgais uzņēmējs, karteļa dalībnieks un konkurences iestāde. Spēlētājiem, argumentējot, kāpēc tie pārstāv godīgo pusi un kas varētu būt negodīgie dalībnieki, ir jāpanāk savas pārstāvētās komandas uzvara.

Konkurences padomes pārstāvji plašsaziņas līdzekļiem gada laikā sniedza komentāru vismaz 130 reizes. Aktuālākās tēmas gada laikā bija ierosinājums atvērt transportlīdzekļu tehniskās apskates tirgu, Konkurences likuma grozījumu skaņošanas gaita, taksometru pakalpojumu tirgus problemātika, automašīnu riteņu bloķētāju kārtības atjaunošana SIA "Rīgas satiksme" apsaimniekotajās stāvvietās. Kopumā iestāde plašsaziņas līdzekļos minēta gandrīz 1700 reižu.

Semināru ciklā "Par godīgu uzņēmējdarbību" izglīto Jūrmalas iepirkumu rīkotājus un pretendētus

Kartelis

Kartelis jeb aizliegta vienošanās starp konkurentiem par cenām, tarifiem, dalību iepirkumos u.c. nereti tiek salīdzināts ar zādzību no sabiedrības.

Ja Tu esi iesaistījies kartelī, uzticies Konkurences padomei un atzīsties pārkāpumā, izmantojot iecietības programmu, kas var pilnībā vai daļēji atbrīvot no naudas soda.

Ja Tev ir informācija par karteli, uzticies Konkurences padomei un ziņo par to. To var darīt arī anonīmi iestādes tīmekļa vietnē www.kp.gov.lv.

Konkurences padome 2018. gadā piedalījās kopumā 34 starpinstitutionālajos tikšanās pasākumos, lai diskutētu par iespējama sadarbību, apmainītos ar iestāžu labo praksi u.c.

Sabiedrības līdzdalība konkurences tiesību jomā

2018. gadā Konkurences padomes uzdevumā veikts sabiedriskās domas pētījums, kuru iestāde īsteno reizi divos gados. Rezultāti atklāja, ka **katrs desmitais** aptaujātais Latvijas **uzņēmējs būtu gatavs apzināti vienoties ar konkurentiem** par cenām, tirgu u.c. vai īstenot citu konkurences kropļojumu, lai gūtu prettiesisku peļņu, tādējādi par precēm un pakalpojumiem patērētājiem liekot pārmaksāt. Arī 8 % aptaujāto pašvaldību pauda gatavību atbalstīt sev piederušo kapitālsabiedrību iesaisti konkurences pārkāpumā, lai gūtu papildu peļņu.

Respondenti vairāku gadu laikā atzīst, ka Latvijas konkurences **vides galvenās problēmas ir karteļi iepirkumos un publisku personu radīti konkurences kropļojumi**. Savukārt, vērtējot iestādi, 69 % respondentu pozitīvi vērtē Konkurences padomes darbību. Aptaujātie visaugstāk vērtē to, ka ar iestādi ir viegli sazināties un darbinieki ir atsaucīgi.

Saskaņā ar aptaujas datiem 43 % uzņēmēju zina vai drīzāk zina par iecietības programmu – iespēju karteļa dalībniekiem ziņot iestādei un saņemt pilnīgu vai daļēju atbrīvojumu no soda. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem uzņēmēju zināšanu līmenis šajā jautājumā ir uzlabojies, tomēr, lai veicinātu programmas atpazīstamību, iestāde 2018. gadā sagatavoja **ieciētības programmas vadlīnijas**. Tajās apkopoti skaidrojumi par programmas piemērošanas principiem un iestādes līdzšinējo praksi.

Lai stiprinātu konkurences tiesību piemērošanas praksi, iestāde 2018. gadā rīkoja **sesto Juristu forumu**, kas ir

kļuvis par platformu, kur Konkurences padomes pārstāvji klātienē tiekas ar advokātiem un juristiem, lai pārrunātu teorētiskus un praktiskus jautājumus par konkurences tiesību normu piemērošanu un interpretāciju. Tāpat Konkurences padomes pārstāvji Latvijas **tiesnešiem vadīja apmācības** par starptautisko un nacionālo tiesisko regulējumu, kas attiecas uz zaudējumu atlīdzināšanas problemātiskajiem aspektiem.

Konkurences padome aizvadīja **43 tikšanās ar uzņēmējiem un to pārstāvētajām asociācijām**, lai pārrunātu konkurences situācijas attīstību un iespējamās problemātikas dažādās nozarēs. Starp šādām jomām minama farmācija, transportlīdzekļu tehniskās apskates, taksometru pārvadājumi, finanšu pakalpojumi.

Konkurences padome pilnveido komunikāciju tīmeklī

2018. gadā Konkurences padome pilnveidoja savu komunikāciju digitālajā vidē. Lai nodrošinātu mūsdienīgu informācijas patērēšanu, atvieglotu informācijas pieejamību, kā arī uzlabotu drošību, rudenī tika publicēta Konkurences padomes **tīmekļa vietne www.kp.gov.lv jaunā dizainā**.

Formāta maiņu piedzīvoja arī iestādes apkārtraksts "Konkurence Tuvplānā", kur koncentrētā veidā apkopota informācija par konkurences tiesību aktualitātēm. Kopš vasaras apkārtraksts iznāk reizi ceturksnī, un jebkurš interesents tā saņemšanai var pieteikties iestādes tīmekļa vietnē.

Savukārt, lai nodrošinātu plašākas iedzīvotāju daļas sasniegšanu un izglītošanu par konkurences tiesībām, to piemērošanu un aktualitātēm, Konkurences padome gada nogalē uzsāka **komunikāciju sociālajā tīklā Facebook**.

STARPTAUTISKĀ DARBĪBA

15. Baltijas Konkurences konferences atklāšana. Attēlā (no kreisās): Latvijas Konkurences padomes priekšsēdētāja Skaidrīte Ābrama, Lietuvas konkurences iestādes priekšsēdētājs Šarūns Keserauskas (Šarūnas Keserauskas) un Igaunijas konkurences iestādes ģenerāldirektors Mārtis Otss (Mārt Ots).

Rīgā aizvadīta 15. Baltijas Konkurences konference

15. un 16. maijā **Latvijas Konkurences padome rīkoja 15. Baltijas Konkurences konferenci**, kas ir ikgadējs triju kaimiņvalstu konkurenci uzraugošo iestāžu pieredzes apmaiņas pasākums. Šī gada konferencē starp būtiskākajiem konkurences tiesību piemērošanas tematiem īpaša uzmanība tika veltīta publisko personu – valsts un pašvaldību – īstenotajiem konkurences kropļojumiem un to novēršanas iespējām.

Konferencē tradicionāli piedalās Baltijas konkurences iestāžu vadītāji un eksperti. 2018. gada pasākuma īpašais viesis bija Eiropas Komisijas pārstāvis, kurš iepazīstināja ar konkurences tiesību pārkāpumu izmeklēšanu Eiropas Komisijā. Lai paplašinātu pieredzes apmaiņu, konferencē piedalījās viesi arī no Ukrainas, Polijas, Zviedrijas, Dānijas, Somijas, Norvēģijas un Gruzijas konkurences iestādēm.

2018. gadā Konkurences padomes pārstāvji ar 37 aktivitātēm ir stiprinājuši iestādes lomu un atpazīstamību starptautiskajā vidē, t.sk. dalību pasākumos un publikācijām ārvalstu izdevumos. 16 starptautiska līmeņa pasākumos iestādes pārstāvji ir snieguši būtisku ieguldījumu, nodrošinot publisku uzstāšanos un apmainoties ar Latvijas pieredzi konkurences uzraudzības jomā.

Pasākums norit gan kopējo diskusiju formātā, gan atsevišķās ekspertu darba grupās par dažādiem konkurences tiesību tematiem, tostarp uzņēmumu apvienošanām, aizliegtām vienošanām, dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, aktualitātēm tiesu praksē u.c.

Priekšsēdētāja iekļauta OECD Konkurences komitejas Birojā

27. novembrī Konkurences padomes **priekšsēdētāja Skaidrīte Ābrama tika ievēlēta Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) Konkurences komitejas Birojā**, tādējādi kļūstot par pirmo Austrumeiropas pārstāvi, kurai ir iespēja piedalīties organizācijas konkurences politikas programmas un darba kārtības veidošanā.

Priekšsēdētājas ievēlēšana OECD Konkurences komitejas Birojā ir apliecinājums Latvijas konkurenci uzraugošās iestādes pasaules līmeņa pieredzei un zināšanām, jo no 36 OECD dalībvalstīm birojā ir pārstāvētas 12. Līdzās ilggadējiem komitejas locekļiem no Eiropas Komisijas, Beļģijas, Francijas, Vācijas, Japānas, Jaunzēlandes, Spānijas, Norvēģijas un Meksikas Birojā būs pārstāvēti arī Šveices un Korejas konkurences iestāžu vadītāji.

Konkurences padome saglabā savas pozīcijas labāko konkurences iestāžu vidū

Ceturto gadu pēc kārtas prestižais *Global Competition Review Rating Enforcement* ierindojis Latvijas **Konkurences padomi starp pasaules labākajām un efektīvākajām konkurences iestādēm**. Šāda ilggadējā līderpozīcijas saglabāšana tik nozīmīgā pasaules līmeņa reitingā ir uzskatāma par **unikālu sasniegumu Latvijas valsts pārvaldes iestāžu vidū**.

Izdevums 2018. gada Latvijas pārskatā akcentēja, ka Konkurences padomei ir vismazākais budžets no visām reitingā iekļautajām konkurenci uzraugošajām iestādēm, tomēr, neskatoties uz ierobežotajiem resursiem, Konkurences padome sevi pierāda kā vienu no efektīvākajām pasaulē. Par iestādes vadmotīvu nodēvēts – “Ar mazāk paveikt vairāk” (doing more with less).

Pasaulē kopumā vairāk nekā 140 valstīs ir konkurences uzraudzības iestādes, bet no tām tikai 38 iekļuvušas Global Competition Review Rating Enforcement reitingā.

KONKURENCES PADOMES PĀRVALDĪBA

Konkurences padomes darbības rezultatīvie rādītāji

2018. gadā Konkurences padome kopumā ir sasniegusi plānotos rezultātos rādītājus, kas iestādei noteikti budžeta apakšprogrammā "Konkurences politikas ieviešana". Atsevišķas pozīcijas, piemēram, apvienošanās ziņojumu izvērtēšana, pārstāvības tiesvedības procesus un sniegti skaidrojumi, atzini un priekšlikumi, ir pārsniegtas.

Pasākuma/ darbības rezultāts aktivātē	Plānotais rezultatīvais rādītājs	Sasniegtais rezultatīvais rādītājs
1. Būtisku konkurences pārkāpumu, tirgus kropļojumu atklāšana, novēršana, tirgus koncentrācijas nelabvēlīgas ietekmes nepieļaušana		
1.1. Veikti preventīvas pasākumi un iespējamo pārkāpumu lietu izmeklēšana, tirgu izpēte (pasākumu kopējais skaits/ pasākumu skaits ar augstu prioritāti) Prioritārās jomas – transports un sakari, digitālā ekonomika, farmācija, finanšu un apdrošināšanas pakalpojumi, publiskie iepirkumi, mazumtirgotāju un pārtikas piegādātāju attiecības	28/10	25/13
1.1.1. t.sk. saistībā ar NMPAL piemērošanu	2	2
1.2. Izvērtēta tirgus dalībnieku plānoto apvienošanās un vienošanās ietekme uz konkurences situāciju tirgos (lietu skaits/augstās prioritātes lietu skaits)	15/5	20/5
1.3. Veiktas padziļinātas inspekcijās iegūto datu (e-pierādījumu) analīzes (izanalizēto <i>image</i> kopiju skaits) <i>Aprēķināms reizi gadā</i>	8	8
1.4. Pārstāvība tiesvedības procesā	15	25
1.5. Pabeigts administratīvais process tiesā un spēkā atstātie Konkurences padomes lēmumi (ipatsvars %) <i>Aprēķināms reizi gadā</i>	80	100
2. Nozares dalībnieku un publisko personu izpratnes par brīvu un godīgu konkurenci, konkurences politiku un kultūru veicināšana		
2.1. Sniegti skaidrojumi, atzini, priekšlikumi, nodrošināta normatīvo aktu un vadlīniju izstrāde (dokumentu skaits)	90	131
2.1.1. t.sk. saistībā ar NMPAL piemērošanu	10	17
2.1.2. t.sk. saistībā ar VPIL 88.panta piemērošanu	10	16
2.1.3. Konkurences padomes novērti ierobežojumi no publisko personu darbības (sasniegtā pozitīva rezultāta ipatsvars pret visu veikto pasākumu skaitu %) <i>Aprēķināms reizi gadā</i>	14	30 (9/30)
2.2. Sabiedrības izpratnes veidošana par brīvu un godīgu konkurenci (pasākumu skaits)	11	31
2.2.1. t.sk. saistībā ar NMPAL piemērošanu	1	4
2.3. Uzņēmēju pozitīvs vērtējums par Konkurences padomes darbību (aptaujā sniegto atbildžu uz attiecīgo jautājumu "pozitīvi" un "drīzāk pozitīvi" ipatsvars %) <i>Aprēķināms reizi gadā</i>	85	69
3. Iestādes lomas un atpazīstamības stiprināšana starptautiskajā vidē		
3.1. Stiprināta Konkurences padomes loma un atpazīstamība starptautiskajā vidē (publikāciju un pasākumu skaits)	31	37
4. Iestādes darbības kapacitātes stiprināšana, balstoties uz profesionāliem un atbildīgiem darbiniekiem		
4.1. Darbinieku mainība (aizgājušo darbinieku skaits pret kopējo strādājošo skaitu %) <i>Aprēķināms reizi gadā</i>	25	24
4.2. Darbinieku lojalitāte (darbinieku ipatsvars %, kuri aptaujā atbildējuši, ka turpinās tiesiskās attiecības ar iestādi turpmākos 2 gadus) <i>Aprēķināms reizi gadā</i>	70	86

KONKURENCES PADOMEI PIEŠKIRTAIS FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS

Ar savu darbību iestāde īsteno budžeta programmas „Godīgas konkurences nodrošināšana, iekšējā tirgus un patērētāju tiesību aizsardzība” (26.00.00) apakšprogrammu „Konkurences politikas ieviešana” (26.02.00).

Pārskata gada plānotie izdevumi ir 1 280 553 €, to izpilde – 1 259 593 €. 2018. gadā Konkurences padome izlietoja 98,36 % no iestādei paredzētā finansējuma.

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			plāns	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	1 266 592	1 280 553	1 280 553
1.1.	dotācijas	1 266 592	1 280 553	1 280 553
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi			
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība			
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi			
2.	Izdevumi (kopā)	1 214 867	1 280 553	1 259 593
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 197 857	1 260 954	1 240 084
2.1.1.	kārtējie izdevumi	1 197 857	1 260 954	1 240 084
2.1.2.	procentu izdevumi			
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti			
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbībā			
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti			
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	17 010	19 599	19 509

UZLABOJUMI IESTĀDES PĀRVALDĪBĀ

Iestādes kapacitātes stiprināšana saskaņā ar Konkurences padomes 2017.-2019. gada stratēģiju ir viens no prioritārajiem darbības virzieniem. Tāpēc 2018. gada 1. janvārī stājās spēkā grozījumi Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku likumā, kas **paredz iestādei patstāvību mēnešalgu noteikšanā**. Pirmajā pusgadā iestāde sadarbībā ar Hay Group izstrādāja jauno darba samaksas sistēmu. Jaunā atalgojumu sistēma ir noteikta, balstoties uz amatu klasificēšanas metodoloģiju "JobMapping™". Metodoloģija ir izstrādāta sadarbībā ar Hārvardas Universitāti, balstās uz standartizētajiem amatu modeļiem, relatīvo amata svaru organizācijā un nodrošina atalgojuma iekšējo taisnīgumu un ārējo konkurētspēju.

Izmantojot konkrēto metodoloģiju, Konkurences padomes darbinieku amati ir klasificēti amatu līmeņos jeb algu grupās no 12. līdz 22. Katrai algu grupai ir noteikta mēnešalgas amplitūda, ņemot vērā valsts budžetā katram gadam iestādes atalgojumam apstiprināto finanšu līdzekļu apmēru. Jaunā atalgojumu sistēma iestādē ir piemērota no 2018. gada 1. jūnija.

Vienlaikus Konkurences padomes darbības uzlabošanai un sekmīgai uzdevumu izpildei atbilstoši konkurences vides attīstībai gada vidū **iestāde pilnveidoja organizatorisko struktūru**. Lai stiprinātu iestādes kapacitāti darbā ar konkurenci kropļojošiem normatīvajiem aktiem un publisku personu nepamatotu rīcību uzņēmējdarbībā, tika izveidota Konkurences veicināšanas nodaļa. Efektīvai darbībai tika izveidoti arī šādi amati: Padomnieks konkurences politikas jomā, Galvenais juriskonsults tiesvedībā un galvenais eksperts apvienošanās lietās.

Ekonomikas ministrija rudenī rīkoja konkursu **padomes locekļa amatam**. Konkursa komisija kā piemērotāko pretendentu amatam apstiprināšanai Ministru kabinetā **virzīja Līgu Daugavieti**. Komisija augsti vērtēja L. Daugavietes izpratni par konkurences tiesībām, darba pieredzi gan publiskajā, gan privātajā sektorā, kā arī analītiskās prasmes un vadītājas pieredzi. L. Daugaviete amata pienākumus uzsāka pildīt 10. decembrī.

Lai nostiprinātu iestādes praksi konkurences tiesību piemērošanā un veiktu nepieciešamos atjauninājumus, Konkurences padome 2018. gadā **iekšējai lietošanai pilnveidoja vai sagatavoja septiņus materiālus**. Starp tiem minama darbinieku rokasgrāmata, kurā apkopoti galvenie jautājumi par iestādi un tās procesiem, kā arī elektronisko pierādījumu apskate un izņemšana.

2018. gadā, lai pilnveidotu savas profesionālās prasmes, Konkurences padomes **darbinieki piedalījās 40 apmācībās**. Darbinieki izglītojās par dažādām tēmām, tajā skaitā par administratīvo procesu, konkurētspējas veicināšanu, pretkorupcijas un ēnu ekonomikas apkarošanas aspektiem kontrolējošo iestāžu darbā, valsts pārvaldes komunikāciju, datu aizsardzību un analīzi.

2019. GADA PRIORITĀTES UN UZDEVUMI

2019. gads ir Konkurences padomes trīs gadu darbības stratēģijas izpildes pēdējais gads, līdz ar to iestāde turpinās darboties četros definētajos pamatvirzienos.

1. virziens:

Kapacitātes stiprināšana, balstoties uz profesionāliem un apmācītiem darbiniekiem.

Konkurences tiesību piemērošana ar katru gadu kļūst aizvien sarežģītāka. Lai juridiski un ekonomiski korekti novērtētu tirgus dalībnieku un to pārstāvēto asociāciju atbilstību godīgas konkurences pamatprincipiem, nepieciešamas padziļinātas zināšanas daudzās saistītās jomās: ekonomikā, tiesībās, IT, finansēs u.c. Pašlaik iestādei vairāk nekā jebkad agrāk nepieciešami universāli un godprātīgi profesionāļi, kas izprot tirgu dinamiskās izmaiņas un spēj atšķirt, kuras no tām sekmē pozitīvas inovācijas un ieguvumus sabiedrībai, bet kuras – stiprina atsevišķu spēlētāju tirgus varu un, mazinot konkurences spiedienu, patiesībā rada negatīvu ietekmi uz patērētājiem.

Tāpēc 2019. gadā Konkurences padome turpinās ieguldīt darbinieku profesionālajā attīstībā, pilnveidos 2018. gadā uzsāktu atalgojuma reformu un popularizēs iestādes kā pozitīva darba devēja tēlu.

2. virziens:

Būtisku konkurences pārkāpumu, tirgus kropļojumu atklāšana un novēršana, tirgus koncentrācijas nelabvēlīgās ietekmes nepieļaušana.

Latvijā konkurences jomā ir divas būtiskas problēmas: aizliegtas vienošanās iepirkumos un publisku personu darbības, kas rada nevienlīdzīgus konkurences apstākļus un diskriminē uzņēmējus. Papildus tam Konkurences padome identificē un novērš dominējošo uzņēmumu tirgus varas ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpumus, kas bieži vien to komplicēto izpausmju dēļ nav viegli atpazīstami un izmeklējami. Tāpat iestādei jāizvērtē aizvien lielāks

skaits uzņēmumu apvienošanās darījumu, lai nepieļautu konkurencei kaitīgu tirgus koncentrāciju, kā arī jāveic dažādu sektorpolitiku izvērtēšana un jāsniedz tiesību aktu un citu dokumentu korekcijas priekšlikumi ministrijām un citām valsts iestādēm.

Tāpēc 2019. gadā Konkurences padome nesaudzīgi vērsīsies pret smagāko konkurences pārkāpumu un nepazīnotu apvienošanās darījumu īstenošanai, kā arī pilnveidos trauksmes cēlēju aizsardzību, nosakot amatpersonu individuālu atbildību par pieļautajiem konkurences pārkāpumiem. Tāpat iestāde turpinās cīnīties par pilnvaru paplašināšanu attiecībā uz publisku personu radītu konkurences kropļojumu novēršanu.

Prioritārās nozares 2019. gadā: pārtikas mazumtirdzniecība, finanšu un apdrošināšanas sektors, komunālie pakalpojumi, farmācija, korrūpcijas, digitālā ekonomika un kultūras pasākumu joma.

3. virziens:

Tirgus dalībnieku un publisku personu izpratnes par brīvu un godīgu konkurenci, konkurences politiku un kultūru veidošana.

Konkurences padomes redzeslokā ir visas ekonomikas nozares, līdz ar to darba lauks ir plašs. Tāpēc bez sabiedrības un pirmām kārtām uzņēmēju atbalsta neviena konkurenci uzraugošā iestāde pati nespēj mainīt konkurences kultūru un konkurences vidi padarīt uzņēmējdarbībai patiesi labvēlīgu. Konkurences padomei ir nepieciešams plašs sabiedroto loks, t.sk. arī citu valsts pārvaldes un tiesībsargājošo iestāžu vidū.

Tāpēc 2019. gadā Konkurences padome rīkos un piedalīsies dažādos informatīvos pasākumos, lai izglītotu dažādas mērķa grupas par godīgas konkurences principiem. Tāpat iestāde veidos padziļinātu komunikāciju ar nozaru uzņēmēju organizācijām un pārraugiem, kur jau konstatētas problēmas (būvniecība, būvmateriālu tirdzniecība, farmācija, enerģētika), kā arī popularizēs iecietības programmu un trauksmes cēlēju aizsardzības iespējas.

4. virziens:

Iestādes lomas un atpazīstamības stiprināšana starptautiskā vidē.

Ceturto gadu Konkurences padome saglabā augsto pozīciju – trīs zvaigznes pieczvaigžņu skalā – prestižajā *Global Competition Review Rating Enforcement* pasaules vadošo konkurences iestāžu reitingā. Tas uzliek milzīgu atbildību par savu darbu ne tikai nacionālajā, bet arī starptautiskajā mērogā. Papildus tam iestāde, sākot no 2019. gada, ir pārstāvēta OECD Konkurences komitejas Birojā. Tas piešķir iestādei plašākas iespējas kā vienīgajai no jaunajām ES dalībvalstīm ietekmēt OECD konkurences aizsardzības jautājumu darba kārtību un rosināt vairāk pievērsties arī Baltijas reģionam raksturīgākajām tendencēm.

Tāpēc 2019. gadā Konkurences padome turpinās sniegt būtisku pienesumu konkurences domas un prakses uzkrāšanā starptautiskā mērogā, sadarbojoties ar starptautiskām organizācijām un tīkliem, stiprinās sadarbību ar Baltijas un Ziemeļvalstu konkurences iestādēm, kā arī sniegs atbalstu konkurences iestādēm, kas ir ceļā uz tirgus ekonomiku un brīvo konkurenci (Ukraina, Gruzija u.c.).

UZZIŅA UN SAZIŅA

- ▶ ātri – **Twitter: @KPgovLV** par jaunumiem īsumā
- ▶ populāri – **Facebook:** Konkurences padome
- ▶ detalizēti – **www.kp.gov.lv** iepazīstoties ar iestādes lēmumiem, vadlīnijām, skaidrojumiem un citiem materiāliem
- ▶ koncentrēti – piesakoties saņemt iestādes apkārtakstu **“Konkurence Tuvplānā”**
- ▶ personīgi – piesakot bezmaksas semināru savā asociācijā, uzņēmumā vai pašvaldībā
- ▶ anonīmi – ziņojot par pārkāpumiem **www.kp.gov.lv**
- ▶ klasiski – uzdodot jautājumus telefoniski **(67282865)** vai elektroniski **(konkurence@kp.gov.lv)**
- ▶ klātienē – **Brīvības ielā 55, Rīgā, LV – 1010**

